

In Oost-Afrika groeien veel kinderen met een handicap op onder erbarmelijke omstandigheden. Ze worden vernederd, verwaarloosd of seksueel misbruikt. Maar er wordt zelden aangifte gedaan omdat deze kinderen nauwelijks contact hebben met de buitenwereld. "Het probleem is dat deze kinderen in feite niet bestaan."

Geweld tegen kinderen met

Nona Ngure is ongeveer vijftien als ze wordt gevonden in het Kakamegabos in West-Kenia. Niemand weet hoe oud het meisje, dat een verstandelijke beperking heeft, precies is of waar ze vandaan komt. Maar het is duidelijk dat ze in de steek is gelaten door haar ouders of verzorgers. Ze is mager en kijkt angstig uit haar ogen. Ondanks haar wantrouwen jegens mensen laat ze zich meevoeren naar een nabijgelegen school voor gehandicapte kinderen. Het meisje blijkt jarenlang te zijn verwaarloosd door haar ouders. Misschien heeft ze altijd binnen gezeten om de schone schijn voor de buitenwereld op te houden, misschien werd ze vastgebonden om haar driftbuien te temperen, of liet ze

alles lopen omdat ze geen idee had hoe ze naar het toilet moest. Niemand, behalve Nona zelf, kent haar echte verhaal, want het meisje kan zich moeilijk uiten. Ze mijdt mensen en daarom vindt ze haar draai niet op school. Ze beweert dat de nonnen haar ook mishandelen en loopt uiteindelijk weg. Ze verdwijnt opnieuw in het bos en niemand mist haar.

Meisjes die worden geboren als Nona treffen het niet in Oost-Afrika, waar het als een slecht teken wordt gezien kinderen te baren met een handicap. Vooral op het platteland heerst het idee dat gezinnen met een gehandicapt kind worden gestraft voor hun misdragingen door hun voorouders. Ouders voelen zich vaak zo beschaamd dat

een handicap in Oost-Afrika

ze niet willen samenleven met het kind. Vaak accepteren mannen een gehandicapt kind niet en proberen de schuld met een verontwaardigd “dat kind kan niet van mij zijn” af te schuiven op de vrouw. Soms reageert de moeder haar verdriet af op het kind waar niemand naar omkijkt. Kinderen als Nona zijn geen uitzondering, constateert Terre des Hommes. Tijdens een verkennend onderzoek naar geweld tegen kinderen met een handicap trof Terre des Hommes kinderen aan die waren achtergelaten, verwaarloosd, mishandeld en verkracht. “Maar deze realiteit bestaat niet op papier, noch op beleidsniveau waar regels worden gemaakt die deze kinderen zouden moeten beschermen”, stelt kinderrechtenmedewerker

Lucien Stöpler van Terre des Hommes. Zo is negentig procent van de kinderen op de speciale school Ebusiratsi in Kenia, die wordt gesteund door Terre des Hommes, bekend met een vorm van geweld. De kinderen werden uit huis gehaald door politie, dorpsoudsten of sociaal werkers, omdat de situatie thuis onhoudbaar was geworden. Zelden worden de kinderen door de ouders zelf naar de Ebusiratsi-school gebracht, die als enige in de omgeving kinderen met een geestelijke handicap opvangt.

Onzichtbaar

“Het probleem is dat deze kinderen in feite niet bestaan”, zegt Stöpler. Geweldsincidenten tegen

Links: De tienjarige Kilenzo werd vaak geplaagd met zijn handicap. Nu woont hij samen met leeftijdsgenootjes in het Saint Mary opvangcentrum.

Rechts: De achtjarige Joseph kan dankzij extra aandacht naar school.

kinderen met een handicap worden niet geregistreerd. De Keniaanse jeugdbescherming introduceerde een paar jaar geleden een database om geweld tegen kinderen te registreren. Volgens de database zijn er in de afgelopen jaren slechts twee gevallen bekend van kinderen met een handicap die waren mishandeld. Alleen een bezoek aan Ebusiratsi leert al dat het veel meer kinderen moeten zijn.

“Niet één instantie heeft speciale aandacht voor kinderen met een handicap”, zegt Stöpler. “Waardoor deze kinderen extreem kwetsbaar zijn.” Zo richt de jeugdbescherming zich op kinderen in het algemeen en tegelijkertijd richt de zogenoemde ‘raad voor mensen met een handicap’ zich niet specifiek op kinderen. Daarnaast kunnen scholen door gebrek aan geld geen speciale aandacht besteden aan kinderen met een handicap. “Juist scholen zijn van groot belang, omdat ze gehandicapte kinderen uit de onzicht-

baarheid halen”, weet Stöpler. “Als kinderen naar school gaan, zijn ze minder kwetsbaar en in het geval van misbruik of geweld kan het ook eerder worden opgemerkt, omdat docenten het gedrag van kinderen zien veranderen.” Maar kinderen als Nona zijn onzichtbaar. Veel docenten, zeker in het reguliere onderwijs, weten niet hoe ze moeten omgaan met kinderen die speciale aandacht nodig hebben. Nadat Nona was weggelopen wilde de school haar niet opnieuw aan nemen. Zonder te weten wat ze met Nona aan moesten, is ze beland in een instituut voor jeugdige delinquenten.

Daarnaast bereiken zaken van geweld tegen gehandicapte kinderen zelden hulpinstanties, omdat er geen aangifte wordt gedaan. “Kinderen vertellen het zelf niet of hebben niet het vermogen om te begrijpen wat er daadwerkelijk met hen gebeurt.” Vooral meisjes met een verstandelijke beperking zijn vaker dan jongens

ONZICHTBAAR GEWELD

Geweld tegen kinderen met een handicap is vaak onzichtbaar in Oost-Afrika. Terre des Hommes helpt gehandicapte kinderen te beschermen met scholing, opvang en begeleiding. Ook de omgeving wordt hierin betrokken, zodat een gehandicapt kind zoals Nona niet alleen komt te staan. Help kinderen met een handicap en word donateur van ‘Oog voor gezondheid’. Meld u aan met de bon in dit Terre Magazine.

WAAR GAAT HET MIS?

Geweld tegen kinderen met een handicap is in Oost-Afrika een groot probleem, maar zelden zichtbaar. In het rapport *Hidden Shame* haalt Terre des Hommes naar voren waarom het zo moeilijk is om geweld tegen gehandicapte kinderen aan te kaarten. Ten eerste heerst er een negatieve houding tegenover mensen met een handicap. Daarnaast worden straffen in Oost-Afrika vaak buiten het justitiële traject door middel van bemiddeling en informele straffen uitgevoerd. Zo zijn autoriteiten niet op de hoogte van het aantal gevallen van geweld tegen kinderen met een handicap. Ten derde is de kennis over deze kinderen minimaal. Tot slot hebben zorginstellingen in Oost-Afrika onvoldoende capaciteit om de benodigde zorg en bescherming te bieden. Lees het volledige rapport *Hidden Shame* of de Nederlandse samenvatting op www.terredeshommes.nl

slachtoffer van seksueel misbruik. “Een doof meisje zonder doventolk laten vertellen over haar traumatische ervaring is moeilijk”, zegt Stöpler. “Bovendien is de kans groot dat ze niet serieus wordt genomen.” Een klacht over misbruik wordt vaak op dorpsniveau al weggemoffeld. Een chieft, traditioneel het hoofd van een gemeenschap, treedt dan op als bemiddelaar en hoopt zo dat het imago van het dorp niet wordt beschadigd.

Nederlands beleid

De verborgen levens van kinderen met een handicap komen soms in bizarre situaties aan het licht. Zo kwam de elfjarige Anec voor het eerst in contact met de buitenwereld tijdens de verkiezingsonlusten begin dit jaar in Kenia. De familie van Anec kwam in een vluchtelingenkamp terecht waar zij voor het eerst een arts zag. “Het meisje was destijds niet veel meer dan een hoopje ellende”, weet Stöpler van zijn Keniaanse collega’s die destijds van de zaak hoorden. In mei bezocht hij Anec en haar familie. Het meisje bleek inmiddels bijna zindelijk te zijn en zelfs te kunnen lopen. “Het is ongelooflijk hoe flexibel kinderen zijn”, zegt Stöpler. Hij trof in alle opvangprojecten van Terre des Hommes een enorme energie onder de kinderen, die vaak door geweld in de projecten zijn terechtgekomen. “Het viel me steeds weer op hoeveel plezier deze kinderen hebben, ondanks hun handicap en verleden.”

Terre des Hommes probeert familie en gemeenschappen te betrekken bij de zorg en opvoeding van een kind met een han-

dicap. Maar de omvang van het probleem is veel groter dan het aantal beschikbare plaatsen in speciale opvanghuizen of scholen. Daarom pleit Terre des Hommes in haar onderzoek voor aanpassing van het beleid. “Daar kan Nederland een belangrijke rol in spelen”, vindt Stöpler. In de huidige situatie is de Nederlandse overheid tevreden met het beleid, maar het is onduidelijk hoeveel geld er precies wordt besteed aan kinderen met een handicap. Het geld dat wordt verdeeld over de medefinancieringsorganisaties zou voor een deel geoormd kunnen worden om zo beleid specifiek te richten op kinderen met een handicap. Stöpler pleit voor de zogenoemde twintrack benadering. Deze houdt in dat er naast algemene zorg voor kinderen er ook voldoende aandacht is voor kinderen met een handicap. Zo zou er binnen een opvanghuis voor mishandelde kinderen ook ruimte moeten zijn voor speciale aandacht voor kinderen met een handicap.

Voor Nona is het voorlopig nog een raadsel waar zij heen moet, omdat er geen speciale instantie is waar het meisje terecht kan met haar verstandelijke beperking. De kans dat ze, uit angst voor mensen, weer wegloopt is groot. Daarom woont ze tijdelijk in een jeugdgevangenis. Ze heeft zelf aangegeven dat ze graag op een plek wil wonen waar ze iets kan leren. Zodat ze later, in de hoop dat ze ooit voor zichzelf kan zorgen, wat geld kan verdienen. ■

Heleen Slob

Slechts weinig scholen in Oost-Afrika zijn toegankelijk voor kinderen met een handicap.

foto: Benno Neeleman

foto's: Sven Torfinn